TREMTINYS

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d. **1998m. birželio 5 d.** **Nr. 21 (307)**

Didžiosios tremties 50-ųjų ir Ginkluoto pasipriešinimo 54-ųjų metinių minėjimo renginiai Vilniuje

Iškilmingame Lietuvos Respublikos Seimo posėdyje gegužės 22d. Vytautas Landsbergis pasveikino visus šventės dalyvius. Įžanginį žodį tarė prezidentas Valdas Adamkus. Jis kreipėsi į Lietuvos partizanus - Tautos didvyrius, jų ryšininkus, rėmėjus ir tremtinius. Didžiai vertindamas atliktą jų žygdarbį, jis palinkėjo jiems stiprios sveikatos ir būti pavyzdžiu jaunajai kartai.

Vytautas Landsbergis padėkojo visiems, paaukojusiems savo jaunystę ir net gyvybę ant Nepriklausomos Lietuvos aukuro. Jis perskaitė projektą nutarimo "Dėl masinių trėmimų iš Lietuvos į SSRS paskelbimo karo nusikaltimais". Šis nutarimo projektas artimiausiu metu bus pateiktas Seimui svarstyti.

Algimanto apygardos partizanų vado kalba - tai kaltinamasis aktas LDDP (buv. Komunistų) partijai ir buvusiam prezidentui A.Brazauskui). Jis sakė tikįs, kad šis Seimas galų gale priims desovietizacijos įstatymą.

Lietuvos istorijos instituto direktorius išsamiai papasakojo apie tris didžiąsias tremtis: 1948m. "Vesna", 1949m. - "Bangų mūšą" ir 1951m. - "Ruduo".

Po pietų Vidaus reikalų ministerijos sporto ir kultūros rūmuose paskaitas skaitė Istorijos instituto dėstytojas p.Gronskis, dr. A.Anušauskas, p.N.Žemaitienė. Po konferencijos savo dainomis ir šokiais linksmino jaunieji dainorėliai ir šokėjėliai.

Po koncerto nusipelniusiems patriotams įteikti "Kario savanorio" pažymėjimai. Apdovanojimai partizanams buvo įteikti Prezidentūroje.

Vakare vyko koncertas Jaunimo teatre, čia dalyvavo ir Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis su žmona.

Gegužės 23d. po šv.Mišių Vilniaus Arkikatedroje ėjome iki Lukiškių aikštės. Čia 12 val. pagerbtos partizanų apygardų vėliavos. Neišgąsdino mūsų nepaliaujantis įkyrus lietus.

O ypač nuotaika pakilo, kai prie mūsų priėjo Seimo pirmininkas. Taręs "Sveiki, žemaičiai!", jis šypsodamasis mums ištiesė ranką. Į tribūną atėję V.Landsbergis, mons. A.Svarinskas, J.Čeponis, J.Kadžionis (jo kalbą spausdiname 5psl.) ir kiti oratoriai dėkojo Lietuvos didvyriams - partizanams, paaukojusiems ant Tėvynės aukuro visa, kas brangiausia - savo gyvybę. Išlikusiems gyviems jie linkėjo stiprios sveikatos ir būti pavyzdžiais jaunajai mūsų kartai.

Pasibaigus Ginkluoto pasipriešinimo 54-ųjų metinių minėjimui Lukiškių aikštėje, renginiai persikėlė į Valakumpius, prie Tremtinių namų. Ten vyko gegužinė.

Jonas VAIŠNORAS

Jėga, kurios niekas nesitikėjo

Gegužės 23 dieną Merkinėje įvyko Taštypo rajono Krasnojarsko krašto 1948m. gegužės 22d. tremtinių susitikimas (organizavo A.Ciūnis ir O.Pigagaitė- Miklušienė). Paminėtas skaudus tremties 50-mečio jubiliejus. Dalyvavo daugiau kaip pusė tūkstančio žmonių - tremtiniai, jų vaikai, gimę tremtyje ir Lietuvoje, kupini vilties ir ryžto kurti naują Lietuvą be korupcijos ir išdavysčių. Gaila, kad lietus sutrukdė susitikimą su-

rengti po atviru dangumi, o Merkinės vidurinės mokyklos salė buvo per maža. Po oficialaus minėjimo, moksleivių pasveikinimo ir koncerto, kiekvienam dalyviui buvo įteiktas laikraštis

(keliama į 2 psl.)

Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui p.G.Vagnoriui

Gerbiamas premjere,

Jau prabėgo metai nuo grupės Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos valdybos narių apsilankymo Vyriausybėje, kai Jūs pažadėjote, kad pastatų komplekse Vilniuje, Gedimino pr. 40, kur okupacijos metais buvo KGB būstinė ir kalėjimas, kur kankinti ir žudyti Lietuvos patriotai, pamažu bus kuriamas Lietuvos laisvės kovų ir genocido aukų atminties memorialas. Šiame pastate esančius teismus pažadėjote iškelti, surasti jiems kitas patalpas (Gynėjų g. 14).

Šių Jūsų pažadų pagrindu politiniai kaliniai ir tremtiniai nutraukė 3,5 metų trukusią akciją "KGB archyvus į švarias rankas". (Dabar ši akcija paskelbta Lietuvos rekordu, nes pagal trukmę nebuvo jai lygios.)

Pasklido žinia, kad nebaigtas statyti Gynėjų g. 14 pastatas bus parduotas aukcione, taigi teismai iš kuriamo memorialo patalpų bent jau artimiausiais metais gali būti ir neiškeldinti.

Ar tai reiškia, kad memorialo kūrimas sustabdytas?

Ar pasikeitė Vyriausybės nuomonė dėl memorialo kūrimo?

Prašome atsakyti į šį visus politinius kalinius ir tremtinius jaudinantį klausimą.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos pirmininkas P.JAKUČIONIS

Sąjūdžio 10-metis

Gegužės 30d. Vilniaus kultūros ir sporto rūmuose susirinkę keli tūkstančiai žmonių iš visos Lietuvos iškilmingai paminėjo Sąjūdžio veiklos dešimtmetį. Salėje viešpatavo pakilimas kaip ir pirmojo istorinio Sąjūdžio suvažiavimo dienomis. Renginyje nesimatė nė vieno LDDP ar socdemų veikėjo, taip pat ir centristų vadų R.Ozolo su E.Bičkausku. Užtat dalyvavo buvęs LKP CK sekretorius Lionginas Šepetys. Žinoma, nebuvo K.Prunskienės ir "istorinės klaidos" autoriaus A.Juozaičio. Šitie organizavo savo minėjimus, kaip ir A.Brazausko fondas, surengęs vakarėlį saviems bičiuliams. Netgi "tautos pažangietis" E.Klumbys, irgi dalyvavęs Brazausko vakare, sakė pasijutęs, tarsi dalyvavęs 1988 metų pradžios Lietuvos SSR partinės - kultūrinės nomenklatūros susibėgime.

Sąjūdžio 10-metis buvo minimas ir kituose Lietuvos miestuose. A.Kairio nuotraukoje matome, kaip prie Laisvės paminklo neša gėles kauniečiai

Minėjimą malda pradėjo Kauno arkivyskupas metropolitas

(keliama į 2 psl.)

Nepamirškite!

Iki 1998m. antro pusmečio prenumeratos pabaigos pašte liko tik 5 dienos.

"Tremtinys" išeina 4 kartus per mėnesį; prenumeratos kaina su pašto paslaugomis: 1 mėn. - 2,80 Lt, 3 mėn. - 8,40 Lt, 6 mėn. - 16,80 Lt. Indeksas - 0117.

Nelikite be savo laikraščio!

Jėga, kurios niekas nesitikėjo

(atkelta iš 1 psl.)

"Nuo Dzūkijos iki Taštypo", išleistas jubiliejaus proga.

Susitikime buvo priimta rezoliucija dėl desovietizacijos įstatymo priėmimo (spausdinama atskirai).

Tremtinys J.Dzenkauskas Merkinės kryžių kalnelyje įžiebė simbolinę ugnį. Į ugnį seni ir jauni dėjo po atvežtą pagaliuką malkų (tai transliavo televizija).

Prie bendro stalo ešelono broliai ir sesės užtraukė bendrą dainą...

Mieli Taštypo rajono tremtiniai! Susitikime po 3 metų Alytuje - šiame rajone mūsų yra daugiausia.

G.ŠUMSKAITĖ-RUZGIENĖ

Vilnius

Nutarimas

1948m. gegužės 22 dieną iš Dzūkijos, Varėnos stoties, išvežta į Krasnojarsko kr. Taštypo raj. Matuzo miško pramonės ūkį daugiau kaip 1000 tremtinių. Dėl sunkių darbo ir gyvenimo sąlygų daugelis jų mirė. Likę gyvieji kerštо nenorime, bet reikalaujame teisingumo, todėl kreipiamės į Lietuvos Respublikos Seimą, Prezidentūrą, Vyriausybę, prašydami:

1. Kuo skubiau priimti desovietizacijos įstatymą ir jo pagrindu pašalinti iš Valstybės aukščiausių pareigybių buvusius komunistinius nomenklatūrininkus, kagiebistus, kitus Lietuvos valstybingumo priešus.
2. Ryžtingai iškelti bylas ir teisiškai įvertinti trėmimo ir žudynių vykdytojų, aktyvių okupanto kolaborantų nusikaltimus.
3. Visiems buvusiems partiniams nomenklatūrininkams, milicijos, KGB darbuotojams nemokėti iš biudžeto prie pensijų jokių priedų.

Nutarimą priėmė vienbalsiai apie 450 buvusių Taštypo tremtinių, jų vaikų. Susirinkimo vardu pasirašė 9 asmenų komisija.

Įgulos bažnyčioje

1948 metų gegužės 22-oji tūkstančiams lietuvių atnešė sunkią lemtį: be teismo, be kaltės sugrūsti į gyvulinius vagonus ir išvežti į šiauriausią Sibiro Krasnojarsko kraštą.

Kaune, Įgulos bažnyčioje, LPKTS Kauno skyrius surengė didžiosios tremties 50-metų minėjimą. Šv.Mišias aukojo JE arkivyskupas Sigitas Tamkevičius. Po pamaldų buvo suvaidintas Vilniaus folkloro teatro spektaklis "Ir kelsis vėl iš tavo kraujo Lietuva" (režisierius P.Mataitis).

Pilna bažnyčia tremtinių ir ne tremtinių porai valandų grįžo į tuos baisius laikus, kai gyvybė ir laisvė buvo neatsiejami viena nuo kito. Ne visiems teko laimė sulaukti šių dienų. Bet kovojusių už laisvę ir žuvusių šioje nelygioje kovoje atminimas visiems laikams įrašytas į Lietuvos istoriją - ir mums, ir ateisiančioms kartoms nevalia apie tai užmiršti.

LPKTS Kauno sk. pirmininkė V.PAPROCKIENĖ

Spektaklio Įgulos bažnyčioje momentas
Algirdo KAIRIO nuotr.

Sąjūdžio 10-metis

(atkelta iš 1 psl.)

Sigitas Tamkevičius. Arkivyskupas kvietė prisikelti Sąjūdį moraliniam tautos atgimimui, nes "kitaip pasijusime gyveną ne tik ant partijų, bet ir ant nepriklausomos Lietuvos griuvėsių". Prezidentas V.Adamkus pasakė tradicinį žodį, vėl kalbėdamas apie mistinę santarvę. Tuo tarpu Arkivyskupas S.Tamkevičius sakė, jog tikrosios santarvės Lietuvoje nebus tol, kol aukos bus raginamos broliuotis su budeliais. Apie tai, kad nebus jokios santarvės, neįsigalėjus teisingumui, kai viskas bus įvardyta tikraisiais vardais, kalbėjo ir Sąjūdžio dvasios tėvai kunigai Robertas Grigas ir Algimantas Keina. Ypač šiltai ir audringais plojimais buvo sutiktos Kovo 11-osios akto signataro N.Rasimavičiaus ir profesoriaus Vytauto Kubiliaus kalbos. Abu kalbėtojai nedėliojo žodžių į vatą, o tiesiai, šviesiai paaiškino, kas dabar iš tiesų griauna Lietuvą ir jos nepriklausomybę. Profesorius V.Kubilius akcentavo keistą prezidentūros vaidmenį pastarojo meto įvykių eigoje, kai labai pakėlė galvas ekskomunistai ir nomenklatūra. "Užuot padėjusi konsoliduotis koalicijai ir integruotis į Seimo partijas bendram darbui, savo autoritariniais sprendimais ji (*prezidentūra-red.*) dar labiau aštrina šiuos vidinius nesutarimus",- sakė profesorius. Po šių žodžių visa salė ėmė skanduoti "Gėda!"

Minėjimo dalyviai stovėdami bei skanduodami "Ačiū" kelias minutes sveikino Sąjūdžio garbės ir Seimo pirmininką. Jis pritarė anksčiau kalbėjusiųjų minčiai, jog Sąjūdis turi išlikti. Visų pirma todėl, kad dabar Sąjūdis turi sutelkti jėgas moraliniam atgimimui, aktyviai veikti kuriant dorą visuomenę ir padoresnę žiniasklaidą. Beje, apie tą "nepriklausomą" žiniasklaidą, kurią vienas iš Sąjūdžio veteranų, Krašto apsaugos viceministras E.Simanaitis pavadino "purvasklaida", buvo daug kalbėta ir tą pačią dieną įvykusiame Sąjūdžio suvažiavime. Pabrėžta, kad pagal nematomo dirigento mostą ištisą dešimtmetį stengiamasi išstumti iš dabarties tautos išsivadavimo simbolinę figūrą. V.Landsbergis pabrėžė, jog šitas "sekimo" skandalas yra iš to paties arsenalo, siekiant, kad Lietuva būtų silpna valstybė su sujaukta nesutariančia valdžia, kuria galima įvairiai manipuliuoti.

Sąjūdžio suvažiavime dalyvavę 500 delegatų priėmė kelias rezoliucijas. Vienoje jų siūloma uždrausti kada nors dirbusiems NKVD, MGB, KGB, GRU, taip pat tarnavusiems sovietų armijoje vyresniaisiais karininkais ar buvusiems komunistų partijos centro komiteto, miestų ir rajonų partijos ar komjaunimo komitetų sekretoriams užimti tam tikras pareigas Prezidentūroje, Seime, Vyriausybėje ir kitose valstybės institucijose.

Ričardas ŠALČIUS

LPKTS valdyboje

Gegužės 28d. LPKTS būstinėje vyko Valdybos posėdis. LPKTS pirmininkas dr. P.Jakučionis analizavo valdybos veiklą, akcentuodamas neatliktus darbus. Išklausyta Panevėžio skyriaus ataskaita; Valdyba su pasitenkinimu konstatavo, kad panevėžiečiai dirba darniai ir turiningai.

Priimta keletas pareiškimų Prezidentui, Seimo pirmininkui ir premjerui (jie spausdinami šiame numeryje).

Valdybos pirmininkas A.Lukša informavo apie pasiruošimą LPKTS 10-mečiui: rengiamasi mokslinei konferencijai, bus išleista knyga apie LPKTS istoriją.

Posėdyje aptarti įvairūs einamieji reikalai.

Pareiškimas

dėl numatomo pensinio amžiaus padidinimo ir transporto lengvatų panaikinimo buv. politiniams kaliniams ir tremtiniams

Vyriausybėje svarstomi spartaus pensinio amžiaus padidinimo ir transporto lengvatų panaikinimo buvusiems politiniams kaliniams ir tremtiniams klausimai.

Ryšium su tuo Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos tarybos valdyba pareiškia, kad jokiu būdu negali sutikti su tokiais ketinimais.

Atvirkščiai, manome, kad buvusiems politiniams kaliniams ir tremtiniams pensinis amžius turi būti sumažintas, kaip ilgą laiką gyvenusiems ir dirbusiems lageriuose ar tremtyje nežmoniškai sunkiomis sąlygomis.

Panaikinus transporto lengvatas, stichiškai kils didelis buvusių politinių kalinių ir tremtinių nepasitenkinimas tokiais valdžios veiksmais.

LPKTS tarybos valdyba

Pareiškimas

dėl skuboto Draučių žudynių bylos nutraukimo

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga 1998m. kovo 6d. atviru laišku kreipėsi į Lietuvos Respublikos Generalinį prokurorą K.Pėdnyčią, reikalaudama L.Zavistonovičiaus byloje kruopščiai ištirti "autonomininkų" antilietuviškos propagandos įtakos maniako veiksmams aspektą ir atnaujinti "autonomininkų" bylą.

Pareiškiame, kad remiame nukentėjusio A.Raudeliūno reikalavimą atnaujinti Draučių žudynių bylą ir dar kartą prašome Generalinį prokurorą labai kruopščiai ištirti šios nepaprastai skaudžios tragedijos aplinkybes.

LPKTS tarybos valdyba

Pareiškimas

dėl bandymų diskredituoti Lietuvos partizanų kovą prieš okupantus

Laikraštis "Lietuvos rytas" (1998 05 21d., Nr.116) prieš pat 1948-ųjų metų tremties ir ginkluoto pasipriešinimo 54-ųjų metinių paminėjimą išspausdino H.Šadžiaus straipsnį "Ar buvo galima sumažinti pokario kančias?", kuriame autorius dėl masinių Lietuvos gyventojų trėmimų apkaltina Lietuvos partizanus.

H.Šadžiaus rašliava atspindi ne tik jo paties vergišką mąstyseną, bet ir laikraščio redakcijos nepilietišką poziciją, menkinant ir niekinant Laisvės kovotojų drąsą ir pasiaukojimą.

Deja, tokių ir panašių rašinių spaudoje ir televizijos "disputuose" gausu. Buvę LKP istorijos instituto "istorikai" ir į juos panašūs kaip ir sovietmečiu, remdamiesi KGB sukurptais "dokumentais", vėl bando juodinti partizanus, menkinti pasipriešinimo kovų reikšmę, kartoja KGB sukurtą mitą apie lietuvių kolaboravimą su naciais. Už ačiū taip labai nesistengiama. Už Judo darbus jiems gerai sumoka dabar į šešėlį pasitraukę buvę jų šeimininkai iš KPSS, arba, purvindami rezistentus ir jų kovą, jie bando maskuoti savo pačių kolaboravimą su okupantais.

Buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai - Lietuvos laisvės kovų dalyviai - griežtai protestuoja prieš nesiliaujantį laisvės kovų diskreditavimą Nepriklausomos Lietuvos spaudoje ir televizijoje ir reikalauja, kad Seimas, Prezidentas, Vyriausybė imtųsi griežtų įstatymiškų priemonių prieš tyčinį žeminimą ir menkinimą kovos, kuri sąlygojo Lietuvos valstybės atkūrimą.

Atkreipiame visuomenės dėmesį į tai, kad pasipriešinimo kovų niekintojų tikslas yra įtikinti tautą, jog priešinimasis galingesniam (nors ir niekšui) yra beprasmis, ir tuo paruošti dirvą galimai naujai okupacijai.

Tokiam tikslui tarnauja ir H.Šadžiaus straipsnis "Lietuvos ryte".

LPKTS tarybos valdyba

Įvykiai, komentarai

Pagalba stribams

Aukščiausiasis Teismas panaikino Vilniaus apygardos ir Apeliacinio teismų nuosprendžius, pagal kuriuos už genocidą buvo nuteisti trys buvę stribai. Aukščiausiojo Teismo teisėjas Vytautas Pesliakas sakė, jog nuosprendis panaikintas todėl, kad buvo "šiurkščiai pažeistas Baudžiamojo kodekso įstatymas". Aukščiausiasis Teismas bylą grąžino iš naujo nagrinėti Vilniaus apygardos teismui. Kaip žinoma, pernai Vilniaus apygardos teismas nuteisė tris buvusius Zarasų rajono stribus Juozą Šakalį, Kirilą Kurakiną ir Petrą Bartaševičių kalėjimo bausmėmis už 1945m. jų įvykdytą keturių asmenų šeimos, įskaitant ir nėščios moters, nužudymą. Teismas J.Šakalį ir P.Bartaševičių nuteisė laisvės atėmimu 3 metams, tačiau, pritaikius Amnestijos įstatymą, nuo bausmės jie buvo atleisti. K.Kurakinas buvo nuteistas laisvės atėmimu 7 metams, o pritaikius Amnestijos įstatymą, bausmė sumažinta iki penkerių metų. Po metų Apeliacinis teismas iš dalies pakeitė nuosprendį, J.Šakaliui ir P.Bartaševičiui paskirdamas po ketverius metus laisvės atėmimo, pagal Amnestijos įstatymą ją sumažindamas trečdaliu. K.Kurakinas nuteistas 9 metams, o pritaikius Amnestiją - 7,5 laisvės atėmimo bausme. Nuteistieji nuosprendį apskundė Aukščiausiajam Teismui ir tarsi puolė gelbėti žudikų stribų. Taigi tuščios kalbos apie galimą kagiebistų teisių apribojimą valstybinėje tarnyboje. Juk jie, be jokios abejonės, kreipsis į teismus ir bylas laimės. Dar daugiau. Galimybių atsisėsti galbūt daugiau turi kovotojai už Lietuvos laisvę. Toks įspūdis susidaro perskaičius istoriko Henriko Šadžiaus sraipsnį, paskelbtą Didžiojo Lietuvos žmonių trėmimo 50-ųjų metinių išvakarėse. Šitas istorikas ne be reikalo taip aukštai kotiruojamas Juršėno ir Sakalo partijose. Pasak Šadžiaus, geriau pasielgė tie, kurie ėjo ne į miškus, o į okupantų Raudonąją armiją. Dar daugiau. H.Šadžius ragina "būtinai atsisakyti perdėto partizaninio judėjimo mitologizavimo". Mat jie "tikėjo, kad galima priversti istorijos ratą pasukti atgal". Šis teiginys buvo labiausiai mėgstamas sovietinės okupacijos liaupsintojų ir propagandistų. Ką jau tada kalbėti apie sovietiniu raugu persunktus teisėjus ir prokurorus.

Naujas Valstybės saugumo departamento vadovas

Seimas 73 balsais "už", "prieš" 4 ir 15 susilaikius pritarė Prezidento V.Adamkaus pasiūlymui paskirti Valstybės saugumo departamento generaliniu direktoriumi Mečį Laurinkų. Tačiau nemažai Seimo narių abejoja, ar teisingas buvo šis pasirinkimas. Juk tikrai neatsitiktinai M.Laurinkų taip liaupsino LDDP oratorius Juozas Bernatonis. Akivaizdu, jog pačiam naujajam generaliniam VSD direktoriui vertėtų susimąstyti dėl tokių liaupsių. Komunistai nieko nedaro šiaip sau. Krikščionių demokratų frakcijos narys P.Gražulis sakė, jog labai negerai kai skiriant M.Laurinkų nebuvo atsižvelgta į tremtinių ir partizanų nuomonę. P.Gražulis priminė M.Laurinkaus vadovavimą Seimo Užsienio reikalų komitetui 1990-1991m., kai aukšti komunistų veikėjai buvo paskirti ambasadoriais. Atrodo, M.Laurinkus ir ateityje nežada atsisakyti tokios praktikos. Jis kreipėsi į visas partijas, taigi ir į Juršėno, prašydamas pagalbos būsimojoje veikloje.

Ne visi šoka pagal Juršėno balalaiką

Č.Juršėno ekskomunistų ir A.Sakalo socialdemokratų partijų prezidiumai susitarė veikti bendrai ir nekonfrontuoti tarpusavyje. Kol kas tai dar neoficiali koalicija ar susijungimas, bet tai esmės nekeičia. Juk ir taip socdemų Seimo frakcija visada palaiko LDDP iniciatyvas ir visada balsuoja kaip liepia Juršėnas, Gylys ar Karosas. Č.Juršėnas jau paskelbė susitarimą su socdemais "istoriniu" ir neatmetė galimybės, kad panašius susitarimus galima pasiekti ir su "broliškomis" Moterų ir Valstiečių partijomis. Šito Č.Juršėnas galėjo ir nesakyti. Juk visiems aišku, kad šios partijos išsiritusios iš to paties kiaušinio. Vienas iš LDDP vadų Algirdas Kunčinas netgi pasigyrė, jog kai kuriuose rajonuose per rinkimų kampanijas galima būtų bendradarbiauti su rusų ir lenkų sąjungomis. Kitaip tariant, su jedinstveninkais ir autonomininkais. Kitas LDDP veikėjas J.Bernatonis jau prognozavo pirmalaikius Seimo rinkimus, kuriuos, pasak kito oratoriaus G.Kirkilo, laimės stiprus kairiųjų aljansas ar Centro sąjunga.

Tuo tarpu ne visi socialdemokratai nori šokti pagal Juršėno, Sakalo, Andriukaičio ir Olekos dūdelę. Jie įkūrė frakciją, pavadintą "Socialdemokratija 2000". Vienas iš frakcijos lyderių Seimo narys Rolandas Zuoza sakė, jog dalis socdemų partijos narių visai netrokšta susiliejimo su "nomenklatūrine, bekrypte ir ekskomunistine" partija. Naujajai frakcijai priklauso žinomi socdemų politikai Seimo nariai R.Dagys, J.Valatka, A.Akstinavičius. Beje, frakcijai socialdemokratų partijoje atsirasti padėjo pats partijos vadas A.Sakalas su V.Andriukaičiu, pašalinę "eretiką" R.Dagį iš socialdemokratų frakcijos Seime pirmininko pavaduotojo posto.

Be duonos, bet su bomba

Kaip ir tikėtasi, Pakistanas, atsakydamas į didžiausios savo priešės Indijos požeminius branduolinius sprogdinimus, atsakė tuo pačiu. Nepadėjo ir JAV prezidento B.Klintono įkalbinėjimai susilaikyti nuo Pakistano atsakomųjų veiklų. B.Klintonas net tris kartus kalbėjosi telefonu su Pakistano premjeru Šarifu ir ragino jį nepasiduoti opozicijos reikalavimams įrodyti pagrindiniam priešui Indijai, kad Pakistanas taip pat yra pajėgus sukurti branduolinį ginklą. Dabar, pagal JAV 1994m. priimtą įstatymą, Indijai ir Pakistanui JAV paskelbė ekonomines sankcijas. Panašiai pasielgė ir Japonija bei kitos šalys. Ir Indija, ir Pakistanas daugiau kaip du dešimtmečius pirkdamos ir kaupdamos branduolines medžiagas, teigė, jog tai daro energetikos tikslais. Žinoma, Indijos branduolinis pajėgumas kur kas didesnis negu Pakistano. Mat Indija turi nuosavų urano atsargų, kurios, užsienio žvalgybos specialistų duomenimis, sudaro daugiau kaip 35 tūkst. tonų. Todėl Indijos priklausomybė nuo užsienio atominės pramonės nesudaro nė 10 proc. Indija, turinti 952 milijonus gyventojų, nesugeba duoti darbo kone dviem trečdaliams šalies darbingų žmonių. Jos ekonomika šlubuoja, o nacionalinis produktas per metus padidėja vos 1,64 proc. Dabar, paskelbus ekonomines sankcijas, padėtis dar labiau pablogės. Ir šiaip Indija yra didžiausia Pasaulio banko skolininkė. Jos skola šiam bankui - net 44 milijardai dolerių. Ne ką geriau verčiasi ir Pakistanas. Tačiau kariniams tikslams skiriama net 25 proc. viso šalies biudžeto.

Vakarų šalys, taip pat Rusija ir Kinija, smerkdamos Indiją ir Pakistaną už branduolines varžybas, kažkodėl nenori prisiminti, kad ir jos atsakingos už susidariusią situaciją. Jos ilgus metus tiekė ne tik daugybę ginklų abiem šalims, bet ir, apeidamos tarptautinius susitarimus, aprūpindavo Indiją ir Pakistaną branduolinėmis medžiagomis.

Įtampa neatslūgsta

Serbijos Kosovo provincijoje serbų specialieji daliniai masiškai "šukuoja" albanų kaimus, išveja gyventojus, o vėliau namus susprogdina. Tęsiasi ginkluoti susirėmimai tarp serbų pajėgų ir Kosovo albanų partizanų.

Tuo tarpu Kosovo albanų lyderis Ibrahimas Rugova ir pogrindinės Kosovo albanų vyriausybės vadovas Bujaras Bukošis lankėsi Vašingtone. Jie su JAV valstybės sekretore M.Olbrait ir specialiuoju JAV pasiuntiniu R.Gelbardu aptarė serbų tebevykdomas albanų skerdynes.

I.Rugovą priėmė ir prezidentas B.Klintonas. Po susitikimo su I.Rugova B.Klintonas pareiškė, jog turi būti duotas tvirtas atsakas į Serbijos agresiją Kosove, ir pažadėjo tuo klausimu konsultuotis su Europos partneriais.

Dėl serbų agresijos dešimtys tūkstančių pabėgėlių plūsta į Albaniją. Jos vyriausybės atstovas paragino tarptautinę bendruomenę nedelsiant įsikišti, nes antraip karas bus neišvengiamas. Albanijos laikraščiai paskelbė apie slaptą Jugoslavijos prezidento S.Miloševičiaus planą, pagal kurį numatoma "išvalyti" Kosovo provinciją - išvyti nuo 700000 iki milijono žmonių - ir toje teritorijoje apgyvendinti serbus. Apžvalgininkai atkreipia dėmesį, kad S.Miloševičiaus siautėjimui Kosove padeda nesutarimai vadinamojoje kontaktinėje grupėje, į kurią įeina JAV, Rusija, Vokietija, Prancūzija. Didžioji Britanija ir Italija. Kaip žinoma, Prancūzija ir Rusija priešinasi kitų valstybių siūlymais laikytis griežtos pozicijos Serbijos agresijos atžvilgiu.

B.Jelcinas gąsdina ir prašo

Po susitikimo su premjeru S.Kirijenka, centrinio banko vadovu, finansų ministru ir Kremliaus patarėjais Rusijos prezidentas B.Jelcinas sakė, jog finansų griūties Rusijoje nebus, bet pažadėjo kad "lėks galvos". Visų pirma tų, kurie nesugeba ar nenori surinkti mokesčių. B.Jelcinas sakė, jog reikia įpratinti visuomenę mokėti mokesčius. Jis pabrėžė, kad labiausiai vengia mokėti mokesčius turtuoliai. Prezidentas paneigė gandus apie galimą rublio devalvaciją. Jis kreipėsi į JAV ir Vokietijos vadovus "moralinės paramos" dėl kilusios ekonominės krizės. "Kviečiu Bilą Klintoną ir Helmutą Kolį išreikšti pasitikėjimą mumis, kad vyriausybė galėtų susidoroti su problemomis", - sakė B.Jelcinas.

Pareiškimas

dėl Mečio Laurinkaus skyrimo Valstybės saugumo departamento gen. direktoriaus pareigoms

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos tarybos valdyba mano, kad Mečys Laurinkus nėra tinkamas kandidatas į VSD gen. direktoriaus pareigas.

Jis 1990-1991m. šias pareigas ėjo ir iš jų pasitraukė, nesugebėjęs nieko ženklaus nuveikti.

Manome, kad nereikėtų kartoti kartą jau nepavykusio bandymo. Bus sugaištas brangus laikas šiai labai svarbiai institucijai sustiprinti.

LPKTS tarybos valdyba

Sektinas pavyzdys

Vieno baro savininkas Čekijos Pietų Bohemijos provincijoje išvijo iš savo baro Čekijos socialdemokratų vadovą Milošą Zemaną. Pasak baro savininko, bolševikams jo bare nėra ką veikti. Gal ir Lietuvoje atsirastų toks principingas kavinės ar baro savininkas, kuris panašiai pasielgtų su LKP nomeklatūrininkais ir kagiebistais, kurie ypač mėgsta palėbauti. Žinoma, vyriausiajam Lietuvos ekskomunistui tai negrėstų. Mat draugas Č.Juršėnas abstinentas.

Rengiamasi intervencijai

Liuksemburge posėdžiavę NATO valstybių užsienio reikalų ministrai pavedė kariniams ekspertams skubiai parengti planą, pagal kurį, jei padėtis Kosove pablogėtų, Albanijoje ir Makedonijoje būtų dislokuotos prevencinio pobūdžio NATO karinės pajėgos. Taip pat numatoma surengti Albanijoje desantinių pajėgų mokymus.

Įvykiai, komentarai

Dėl Lietuvos okupacijos, aneksijos ir genocido deklaracijos reikalingumo

Kovo 11 Akto signataras Algirdas Endriukaitis parengė Deklaracijos "Dėl Lietuvos okupacijos, aneksijos ir genocido" projektą, kuris galėtų būti svarstomas Seime. Autorius prašo dėl Deklaracijos pateikti pastabas bei pasiūlymus.

Latvijos Seimas 1996 metų rugpjūčio 22 dieną priėmė dviejų puslapių "Deklaraciją apie Latvijos okupaciją". Dokumentą apie armėnų 1915 metų genocidą Armėnijos parlamentas priėmė irgi neseniai. 1998 metų kovo mėnesį Azerbaidžano prezidentas G.Alijevas išleido trijų puslapių įsaką dėl azerbaidžaniečių daugiaamžio genocido.

Lietuvoje iki šiol apibendrinančio 1940-1990 metų okupacijos, aneksijos ir genocido priežasčių ir pasekmių vertinimo ir išsakymo pasaulio bendruomenei parlamentiniu lygiu nebuvo. Kartu tai yra labai svarbi moralinė, politinė ir teisinė pamoka bei pagarbos ir garbės skola kentėjusiems ir žuvusiesiems už teisę, tiesą ir nepriklausomybę.

Deklaracija
Dėl Lietuvos okupacijos, aneksijos ir genocido

Projektas

Lietuvos Respublikos Seimas,

prisiimdamas istorinę priedermę įvertinti visuotinį lietuvių tautos pasipriešinimą bolševikinei bei fašistinei okupacijai ir aneksijai,

įvertindamas pasipriešinimo dalyvių idealistinį nusiteikimą,

pripažindamas individualaus ir organizuoto pasipriešinimo išskirtinį politinį reikšmingumą, legalumą ir legitimumą,

pagerbdamas ir didžiai įvertindamas kilnius pasipreišinimo dalyvius ir visą judėjimą,

įvardindamas tautai ir pasauliui Lietuvos kovos už savo nepriklausomybę fizinę, materialinę ir istorinę kainą bei patirtį,

primindamas tautai ir pasauliui apie tarptautinio nusikaltimo lietuvių tautai ir Lietuvos valstybei priežastis ir pasekmes,

tvirtina nepriklausomos Lietuvos valstybės tęstinumą pasipriešinimo jėgomis aneksijos sąlygomis,

teigia, kad tai turi žinoti ne tik Lietuvos gyventojai, bet ir pasaulio bendrija, kuri morališkai visuomet atsakinga už tarptautinės teisės principų ir normų pažeidimus bei turi suprasti ir prisidėti prie Lietuvos genocido priežasčių suformulavimo, okupacijos, aneksijos ir kolonizavimo pasekmių panaikinimo,

pareiškia, kad tragiški lietuvių tautos ir valstybės likimo bei išlikimo istorinio patyrimo įvykiai, susieti su kitomis šalimis, privalo būti įvardyti, įvertinti ir įprasminti šių dienų gyvenimui ir ateities kartoms kaip pamoka, vertybė ir prevencija, turinti imperatyvinę moralinę, politinę ir teisinę prasmę.

Aukščiausiasis tautos atstovaujamasis organas - Lietuvos Seimas - fiksuoja ir skelbia tautai bei pasauliui, kas vyko Lietuvoje 1940-1990 metais.

Tarptautinis sąmokslas prieš Lietuvą

Slaptais 1939 metų rugpjūčio 23 dienos, 1939 rugsėjo 28 dienos ir 1941 metų sausio 10 dienos Vokietijos ir SSRS susitarimais imperialistiniais užgrobimo tikslais buvo pasidalyta Rytų Europa, ir Lietuva atiteko SSRS. 1940 metų birželio 14 dieną SSRS įteikia Lietuvai ultimatumą ir kitą dieną įveda savo kariuomenę, tai yra įvykdo agresiją, tarptautinį nusikaltimą, pasireiškusi okupacinių funkcijų vykdymu. Kartu buvo sulaužyta 1920 metų liepos 12 dienos Lietuvos ir Rusijos taikos sutartis.

Nepriklausomos Lietuvos valdžios struktūros nepakankamai tvirtai, ryžtingai ir pilnai, nors ir sunkiomis aplinkybėmis, politiškai ir kariškai pasipriešino SSRS veiksmams, o tai palengvino okupantui fiktyviai, klasta ir prievarta bandyti agresiją pridengti tariamu Lietuvos savanoriškumu atsisakyti savo valstybingumo ir nepriklausomybės. Kartu tai sunkino valstybiniu mastu organizuoti iš tautos gelmių kylantį patriotinį nepriklausomybės gynimą ir pasipriešinimą valstybės sunaikinimui.

SSRS visą Lietuvos nepriklausomybės laiką slapta organizavo, rengė ir finansavo, nors ir nereikšmingą, bet jos imperinius interesus ginančią kominterninę Lietuvos komunistų partiją. Tos grupės veikla buvo antivalstybinė, smurtinė ir nusikalstama, išduodanti tautinius interesus, pažeidžianti Lietuvos Konstituciją bei įstatymus ir siekianti tarnauti SSRS Lietuvos aneksijos įteisinimui.

Pirmoji okupacija: klasta ir genocidas

Į Lietuvą tuoj pat buvo atgabenti SSRS pareigūnai, saugumo darbuotojai, kurie remdamiesi išdavikiškais Lietuvos komunistų bei komjaunuolių skundimais, pradėjo valstybės griovimą: patriotų persekiojimu ir teroru - suėmimais, trėmimais, įkalinimais ir žudymais. Bolševikine prievarta, klasta bei apgaule rengiami imitaciniai rinkimai į tariamąją Lietuvos atstovybę, kurios pseudoveikla buvo skirta įvykdytos okupacijos tarptautiniam įteisinimui. Lietuvoje įtvirtinama nežmoniška bolševikinė diktatūrinė bei kruvino teroro sistema ir pradedama krašto kolonizacija.

Tauta priešinosi okupantams ir atmetė kolaboracionistų išdavikišką veiklą naikinant valstybę. Vokiečiams užpuolus SSRS, Lietuvoje įvyksta sukilimas ir 1941 metų birželio 23 dieną sudaroma nepriklausomybę atkurianti Laikinoji Lietuvos vyriausybė. Vokiečiai greitai nuslopino Lietuvos valstybės atkūrimo bandymus, pradėjo krašto plėšimą, tautinių aspiracijų persekiojimą, kolonizavimą, žmonių naikinimą. Vien žydų genocido motyvu buvo nužudyta per 200 tūkst. žmonių.

Antroji okupacija: pasipriešinimas ir genocidas

Kai Lietuvą antrąsyk 1944-1945 metais okupuoja SSRS, Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio taryba, kaip vienintelė okupacijos metu vadovaujanti politinei ir karinei tautos išsilaisvinimo kovai institucija, 1949 metų vasario 16 dieną paskelbia Deklaraciją dėl organizuoto Lietuvos pasipriešinimo centralizavimo formos bei turinio ir veikia kaip teisėta Lietuvos valstybės valdžia.

Kaip garbingo pilietiškumo apraiška vertintinas politinis, religinis ir karinis tautos pasipriešinimas prieš okupacines ir kolaboracionistines struktūras. Vykdant tautos genocido politiką, iš Lietuvos į Sibirą ir kitus SSRS rajonus buvo ištremta apie 670 tūkst. žmonių, ginkluotoje pasipriešinimo kovoje žuvo per 25 tūkst. dalyvių. Apie 120 tūkst. tautos pasitraukė į Vakarus, buvo išblaškyta po daugelį šalių, tapo pabėgėliais.

Be fizinio tautos naikinimo, pastoviai buvo vykdomas tautos dvasinio luošinimo darbas, skirtas galimam atgimimo sustabdymui: Bažnyčios veiklos persekiojimas ir griovimas, materialistinės pasaulėžiūros ir gyvenžiūros bei kosmopolitizmo brukimas, tautinių savybių ir mentaliteto prievartinis administracinis bei baudžiamasis draudimas, išplovimas, nutautinimas, Lietuvos istorijos klastojimas, lietuvių kalbos vartojimo varžymas ir išstūmimas, rusų tautos, kaip vyresniojo brolio, įtaigavimas ir paklusnumo jam reikalavimas. Lietuvos jaunuoliai prievarta buvo verčiami tarnauti Rusijos kariuomenėje, į Lietuvą pramonės plėtimo pagrindu lengvatinėmis sąlygomis buvo įvežami, apgyvendinami, proteguojami ir privilegijuojami kolonistai.

Tautos naikinimo vykdytojai

Vokietijos okupacijos metu tautos naikinimo darbą betarpiškai vykdė valstybės saugumo tarnyba (SD), valstybės slaptoji policija (gestapo). Vietinių kolaboracionistų buvo nedaug. SSRS kruvinos prievartos aparatą sudarė Vidaus reikalų liaudies komisariatas (NKVD), Valstybės saugumo liaudies komisariatas (NKGB), įvairių reorganizavimo modifikacijų Valstybės saugumo ministerijos (MGB) ir Vidaus reikalų ministerijos (MVD), karinė kontržvalgyba "Smerš", GRU ir kiti įvairių pavadinimų žvalgybų skyriai.

Siekdama suskaldyti tautą ir panaudoti padugnes, okupacinė valdžia Lietuvoje 1944-1953 metais sukūrė naikinamuosius (stribų) dalinius, kurie kartu su SSRS saugumo tarnybomis ir reguliariąja kariuomene šnipinėjo, įskundinėjo, persekiojo, trėmė, terorizavo ir žudė žmones. Po 1944 metų specialiojoje saugumo mokykloje Vilniuje buvo ruošiami žudikų (smogikų) būriai pasipriešinimui klasta fiziškai naikinti.

Nuo 1954 metų tautinio ir politinio pasipriešinimo tiesioginį persekiojimą ir susidorojimą vykdė KGB. Ši struktūra, vykdydama savo vadovybės - komunistų partijos nurodymus, organizavo visas provokacijas, persekiojimus ir prievartavimus, verbavo žmonių sekimo agentūrinį tinklą, slapta žudė.

Okupacijos organizatoriai

Gyventojų trėmimo, suėmimų, nuteisimų, turto atėmimo akcijas, inteligentijos prievartavimo priemones, Bažnyčios persekiojimą nustatydavo ir aprobuodavo Lietuvos komunistų partija. Visų valstybės ir tautos naikinimo priemonių piramidės viršuje buvo komunistų partijos centro komiteto sekretoriai ir nariai, centro komiteto skyrių vadovaujantys pareigūnai, apskričių, rajonų partijos komitetų biurų nariai, valsčių partorgai, partinių organizacijų sekretoriai, komjaunimo CK vyriausieji pareigūnai, rajonų ir organizacijų sekretoriai, kurie būdavo atviri skundikai, tautinės savigarbos neturėjimo (indignite nationale) ir parsidavimo proteguotojai ir moraliniai terorizuotojai. Ypatingą kaimo prievartavimą savo neribotomis turimomis galiomis atliko dauguma kolchozų pirmininkų ir sovchozų direktorių, grobę turtą ir dalijęsi su kompartijos viršūnėmis.

Okupacijos žalos pasekmės

1990 metų kovo 11 dieną, vykstant SSRS komunistinės sistemos irimui ir dideliam tautinio atgimimo pakilimui, pasinaudojus okupaciniu Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos institutu, Lietuvos sąjūdžio pastangomis yra skelbiamas nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimo aktas, kurį ryžtingo ir didelio tautos susitelkimo bei Rusijos imperijos žlugimo fone pavyko įtvirtinti ir apginti.

Aneksuota Lietuvos valstybė nebuvo nepriklausomos Lietuvos valstybės kitos formos tąsa. Tai buvo svetimos šalies karine prievarta laikoma užgrobta teritorija. Joje buvo vykdoma klasikinė kolonijinė žmonių ir ūkio išnaudojimo politika. Buvo sunaikintas arba atimtas žmonių turtas. Ūkis paliktas ties nusigyvenimo riba.

Lietuvos valstybės 50 metų aneksijos pasekmės teroro sąlygomis paliko gilius ir ilgalaikius tautos, visuomenės ir valstybės demoralizacijos pėdsakus. Okupantai visapusiškai stengėsi palaužti tautos dvasines savybes. Pragaištingas tautos mentaliteto savybių - drąsos, pasiaukojimo, vyriškumo, garbingumo, priesaikos laikymosi išplovimas, asmens, tautos ir valstybės menkavertiškumo komplekso primetimas, istorinės atminties sumenkinimas, išdavystės, skundimo ir išsižadėjimo pavyzdžių atlaidus arba pateisinamas vertinimas.

Okupacija sugadina žmones, o visuotinis, ne individualus nuodėmių atleidimas be blogų darbų išpažinimo, išvardijimo, surašymo, prisipažinimo, gailėjimosi ir nusižeminimo ir atsakomybės reikštų tiesos ir teisės bejėgiškumą ir blogio šaknijimąsi bei didėjimą ir giluminį valstybės moralės pagrindų griovimą. Šiandien tos pasekmės pasireiškia per valstybingumo, pilietiškumo ir patriotizmo trapumą ir krikdantį kolaboracionistinių jėgų veikimą.

Lietuvos Respublikos Seimas pareiškia:

- **pagarsiname** pasaulio bendrijai, kad tarptautinis istorinis teisingumas reikalauja, jog nei vienas nusikaltimas, ypač žiauri jo genocido forma, negali būti užmiršta ir neįvertinta dėl

(keliama į 6 psl.)

Po 45 metų

Algimanto apygardos vado Jono KADŽIONIO- Bėdos kalba iškilmingame Seimo posėdyje 1998m. gegužės 22d.

Jūsų Ekscelencija Lietuvos Respublikos Prezidente, gerb. Seimo Pirmininke ir Ministre Pirmininke.

Seimo nariai. Ištikimieji Lietuvos sūnūs ir dukros. Svečiai ir visi šio atmintino minėjimo dalyviai.

Visų Laisvės kovotojų vardu dėkoju dangui už šią šventą valandą. Sveikinu jus visus ir meldžiu Dievą šv. Dvasios šviesos ir valios ryžto, vedant Lietuvą į naują rytojų.

Mūsų, Lietuvos partizanų, liko nedaug. Dauguma žuvo kovos ir kančių kelyje už Lietuvos laisvę. Mūsų visų vieta buvo ant gatvių ir turgaviečių grindinio. Dievas paliko mus, kad perduotume laisvės kovos fakelą naujajai kartai. Jūs, broliai ir sesės, tęskite šią šventą kovą iki galutinės pergalės. Bet įspėjame, kad Jūsų kova bus labai sunki.

Mes tikėjome, kad, atgavę laisvę, pradėsime kurti naują Lietuvą, pagrįstą tiesa, teisingumu, dora ir meile, o tautos priešai pasitrauks iš mūsų kelio. Deja, mūsų viltys sudužo, atsitrenkusios į dabarties tikrovę. Per Sąjūdį buvo išrinkta 104 delegatai į Seimą, ir tuojau pusė nuėjo į kairę. Dar vėliau - priešlaikiniai rinkimai, ir vėl raudona Seimo dauguma ir prezidentas. Ir jokios kalbos apie partizanų kovas ir auką, jokio įvertinimo. Ir po šiai dienai daug partizanų kaulų tebėra balose ir raistuose. Tik spėjo išvogti bankus, išgrobstyti ir išsidalyti Lietuvos žmonių turtą.

Atsipeikėję neobolševikai pradėjo naują ofenzyvą pavergti Lietuvai. Stengiamasi diskredituoti laisvės kovą. Auginamas ir brandinamas priešiškumas partizanams. Tytuvėnų skrebas, su sovietiniais medaliais ant krūtinės, tyčiojasi iš laisvės kovotojų. Lytiniai iškrypėliai demonstruoja "santuoką" (vyras su vyru) Arkikatedroje. Vytautas Kernagis organizuoja paleistuvystės kursus Vilniuje, ir visa tai rodoma per valstybinę televiziją.

Mokyklose prieš tėvų valią vyksta 12-mečių vaikų tvirkinimas, pridengtas seksualinio švietimo skraiste. Tokie mokytojai turi būti griežtai baudžiami pagal dabartinius mūsų šalies įstatymus.

Lietuvos priešai, skandindami narkomanijos, girtuoklystės ir paleistuvystės liūne mūsų jaunimą, naudoja televiziją ir kitas masinės informacijos priemones (nes viskas tebėra jų rankose) griaudami moralę ir ekonomiką, šmeiždami iškiliausius, Lietuvai nusipelniusius žmones, klaidindami ir supriešindami tautą, siūlo dar ir "bolševikinę santvarką". Pirmiausia reikia atkurti Teisę ir teisingumą, o tada kalbėti apie santarvę.

Šita nauja dvasinė ir finansinė okupacija yra kur kas pavojingesnė už tankus ir OMON'ą. Ji veržiasi keliais frontais, viskas daroma, kad tik Lietuvoje būtų nuolatinė baimės įtampa. Reketas, sprogdinimai, plėšimai, prievartavimai, žudymai. Iš tikrųjų Lietuvoje vyksta nepaskelbtas karas.

Tas pats daroma ir per spaudą, kuri didžiąja dalimi yra ne Lietuvos draugų rankose. Žmonės šmeižiami, ir niekas jų negina. Valstybė neapsaugo savo piliečių. Esant tokiai padėčiai, bręsta nepasitikėjimas valdžia ir valdančiąja koalicija.

Visose organizacijose ir partijose infiltruojami patarėjai, prasibrovę į valdžios aparatą, sabotuoja ir trukdo gerus valdžios sumanymus, blokuoja valstybės vairą, ligi šiol neleisdami funkcionuoti Nepriklausomos Lietuvos saugumo institucijai. O valstybė kurčia, akla ir be rankų į jokią Europą tikrai nenueis, jos kelias tik į aklavietę. Ir visa tai atsitiko todėl, kad nebuvo priimtas desovietizacijos įstatymas.

Sunku suprasti, kodėl valdžios žmonės, turėdami galimybę ir tautos įgaliojimą, negina Lietuvos nuo neobolševikų užmačių.

Komunistai skiriami ambasadoriais į įvairias valstybes. Prezidento patarėjo Germano paskyrimas Suomijos ambasadoriumi buvo be precedento įvykis, nereikalaujantis jokių komentarų.

Kai kurie paskutiniai įvykiai Lietuvoje tiesiog suglumino žmones. Katalikas akademikas Z.Zinkevičius atleistas iš Švietimo ir mokslo ministro pareigų. NKVD generolams skiriamos premijos, per daug didelės algos teisėjams. Milicijos karininkų apdovanojimas Vyčio kryžiais, o kolūkio pirmininkų - Gedimino ordinais. Tad ar bereikia stebėtis, kad, net neišklausius partizanų nuomonės, yra skiriamas naujas Valstybės saugumo departamento direktorius. O mes tikrai turėjome ką pasiūlyti, nes šioje srityje turime ilgametę patirtį.

Būtų liūdna, jeigu ir toliau Lietuvos saugumas vaikytųsi kontrabandininkus, o priešų agentūra laisvai dirbtų savo darbą, o miestai griaudėtų nuo sprogimų. Šis paskyrimas partizanams buvo netikėtas, bet vis tiek mes tikime Jo Ekscelencijos gera valia; neklystančių nėra, ir bet kokios klaidos atitaisymas yra įmanomas ir garbingas darbas tėvynės labui. Ir turime viltį, kad naujasis prezidentas išves Lietuvą, kaip buvo žadėjęs, iš komunizmo raisto.

Dabar reikia nedelsiant priimti liustracijos įstatymą, kad "Šatrijos" ir kiti KGB pakrikštyti prarastų viltį tapti Lietuvos prezidentais. Girdėjome, toks įstatymas yra paruoštas, tik Seime nesutariama, kas jį turi pristatyti. Neryžtingumas, baimė ir asmeniniai išskaičiavimai gali privesti prie to, kad Lietuvos gelbėjimo projektai atsidurs istorijos šiukšlyne.

Gyvųjų ir žuvusiųjų Laisvės kovotojų vardu kviečiu Jus, broliai ir seserys,- gelbėkit Lietuvą. Sustabdykite šliaužiančią revoliuciją. Priešingu atveju Laisvės kovotojų kaulai ir istorija pasakys jums baisų žodį,- kad neturėjote patriotizmo ir Lietuvos meilės, kad visa veikla buvo tik skambūs žodžiai. O Dievas primins - nemylėjote savo artimo. Neatlikote Jums patikėtos pareigos.

Mes, partizanai, kovojome ne dėl privilegijų ir ordinų, bet vardan tos Lietuvos. Ir todėl Jūsų ryžtas - gelbėti Lietuvą kol dar nevėlu,- mums, likusiems gyviesiems, būtų aukščiausias atlyginimas, o žuvusiems tautos didvyriams,- gražiausias paminklas.

Šią iškilmingą valandą noriu priminti, kad ši diena man yra ypatinga. Palyginimui galėčiau pasakyti taip: jaučiuosi lyg iš pragaro patekęs į dangų.

1953m. gegužės 22d. aš ir a.a. mano žmona Malvina, taip pat partizanė, Judo pabučiavimu buvome išduoti, smogikų surišti, laukėme lemtingų šūvių - mirties.

Ir kas galėjo pagalvoti, kad po 45 metų, taip pat gegužės 22-ąją kalbėsiu iš Nepriklausomos Lietuvos Seimo tribūnos Lietuvos partizanų vardu, ir kad Lietuvos Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus apdovanoja mane Vyčio Kryžiaus 3-io laipsnio ordinu.

Taip, tai nuostabus sutapimas, o gal Dievo malonės ženklas?

Dieve, globok Tėvynę Lietuvą ir vesk Ją dorybių keliais! Ačiū!

P.S. *Nuoširdus ačiū Jums, gerb. Seimo Pirmininke, už pastangas skubos tvarka priimti įstatymą, kuriuo pripažįstamas partizanams Kario savanorio statusas. Bet mums labai neramu dėl to, kad pripažinimo darbas arba mūsų bylų peržiūrėjimas eina labai lėtai. Esant tokiai padėčiai, daug partizanų Kario savanorio vardo nebesulauks, jie mirs su širdgėla širdyje jau Nepriklausomoje Lietuvoje. O dešimtys jau šitą karčiąją taurę yra išgėrę. Visdėlto reikėtų rasti kokią išeitį iš šitos skaudžios situacijos.*

Vagone

Jurgis USINAVIČIUS

Pabaiga. Pradžia Nr. 20

- Na ir kvaila!- nusistebėjo Augutis.- Negi pabėgti su juo negalėjo?

- Rašo, kad negalėjo. Jos tėvas buvo labai galingas, daug pavaldinių turėjo, visokių seklių ir net ginkluotų kariūnų. Bet ką čia mes apie romanus, kai šitaip liūdnai važiuojam. Būtų labai sunku, bet kai matau jus, lyg ir geriau, gal visi kartu nepražūsim.

- Ir aš taip manau. Bobutė skilandį įsidėjo,- tyliai, lyg didžiausią paslaptį pasakė Rapolas.- O grūdų, matai, kiek vežamės. Jų mums toks vyras pripylė ir kelionėn įdėjo.

- O tu pasakyk, ko tau labiausia gaila?- staiga paklausė Živilė.

- Man? Visų čia.

- Ne taip supratai. Iš to, kas liko?

- Tėtušio. Aš žinau, kad jis labai nelaimingas, jei sužinojo, jog mus išvežė. Jį sielvartas dėl daug ko graužia. Vieną naktį jis atėjo, granatom apsikarstęs, atsisėdo prie manęs ant lovos krašto, mamutė tada areštuota buvo, ir pasakė: "Einu, visus stribus iššaudysiu ir pats susisprogdinsiu!" Aš apkabinau jį už kaklo ir ėmiau maldauti: "Nedaryk nieko, būk mūsų palaukėj, apkase, duonos nunešiu..." Jis išbučiavo mane ir išėjo. O pavasarį, žibutėm pražydus, į namus sugrįžo mamutė. Važiavom per mišką į ratus Sarčiuką pasikinkę, atrodė, džiaugsmui galo nebus. Ir štai...

- Manėm, kad ir mūsų nelies. Mamytė menkos sveikatos. Tėvelis irgi nieko blogo nepadarė.

Živilė nutilo, nes traukinys sustojo, smarkiau sudrebėjo vagonas, o senukas, buvęs apačioje, vikriai pasišokėjo ant viršutinio gulto ir šūktelėjo:

- Soldat, kakaja stancija?

Bet kareivio būta pikto. Pasigirdo jo šaižus balsas ten, apačioje, už vagono durų:

- Molčiatj, sukin sin!

Seniokas nusikvatojo:

- Girdit? Mandagiai atsakė. Nieko sau, nieko!

- O kaip jis atsakė?- paklausė moteris, krūtimi maitinusi vaiką.

- Kaip? O tai! Aš esąs kalės vaikas! Ir pagalvok tu man, jei kitur - į teismą brudą padučiau!

Vagone pasidarė linksmiau. Apskritaveidė mergina garsiai nusikvatojo: "...Tik į teismą, o kur daugiau!" Ir moteris įleido palaidinukėn krūtį, nes visi jos pusėn sužiuro. O seniokas tebeniršo:

- Įsižiūrėsiu aš jį!

* * *

Po ilgos kelionės tremtinių traukinys sustojo Mendevo geležinkelio stotyje. Iš vagonų tamburų žemėn nušoko kareiviai ir nurūko perono pusėn. Ten jie išsirikiavo, o prieš juos atsistojo karininkas su aukšta kepure ir žibančiais antpečiais. Kitas, matyt, žemesnio rango, sukomandavo, kad tie kareiviai lygiuotų į vadą.

Pro vagono langus, o jie visą parą jau buvo atidaryti, šį paradą matė vežamieji. Ant jaunų kareivėlių veidų krito švininio rudens saulės spinduliai, apšvietė jų nusitrynusias milines ir dulkėtus batus. Vadas šūktelėjo:

- Blagodariu za otličnuju službu.

Kareiviai ištempė krūtines ir vienu balsu suriko:

- Služu Sovietskomu sojuzu!!!

Vaičiulis pliaukštelėjo ranka per šlaunį ir garsiai pasakė:

- Jau atvežė!

Nakčiai Rapolas įsitaisė prie grūdų maišo, greta jo atsigulė Vytukas, motina, už jos - Aniūtė. Vaičiuliai susispietė galvūgalyje. Virš jų pakibo žvaigždėtas dangus. Ir atrodė, kad nuo daugybės mažų ir didelių žvaigždžių jis buvo šaltesnis. Berniukas nebuvo matęs tiek daug ir tokių ryškių šviesulių, tikriausiai per dešimtį metų jis jų nesuskaičiuotų! Kai karas artėjo ir kai jie nemiegojo, tuomet irgi buvo labai aiškus dangus su daugybe žvaigždžių, ir lėktuvai tuomet žybčiojo, bet šis Uralo dangus buvo visiškai kitoks - pilnutėlis švino. Neduok, Dieve, kad tik jo ugnys nepradėtų kristi ant jų, esančių be pastogės, be namų.

Tačiau baimė nėra tokia didelė, kaip manoma, net mirtis nėra tokia baisi, kaip įsivaizduojama. Viską nugali miegas. Jis taip kietai užspaudžia akis, kad žmogus pamiršta visus blogumus. Rapolas irgi susiriečia į kamuoliuką ir net nepajunta, kaip užmiega. Sapnuoja: brenda per pelkę, samanom užaugusią, o kojos vis giliau į liūną klimpsta, iš po kiminų drumzlinas vanduo į viršų kyla. Staiga prieš jį atsiveria platus spanguolynas, pilnas didelių raudonų uogų, nors rieškučiom semk. Berniukas puola prie jų ir suklumpa. Jį prislegia sunki, nematoma ranka. Pabudęs niekaip negali suvokti, kur jis: antklodė apšerkšnijusi, nuo jo kvapo balsvi kamuoliai aukštyn šokinėja, tarsi jis pypkę rūkytų. Apsidairo ir pamato Živilės apšerkšnijusius plaukus, o greta ir Vaičiulio apšepusį veidą. Jo net antakiai balti.

Aplinkui vėlyvo rudens šalna.

Balta balta.

Kitame stovyklos krašte pasigirsta komanda:

- Dešinėn! Lygiuok! Žengte marš! Viens du, viens du!..

Raudonasis rytas

1948m. didžiosios tremties sukaktis H.Šadžių ("Ar buvo galima sumažinti pokario kančias?", "Lietuvos rytas", 1998m. gegužės 21d.) paskatino taip įdėmiai pažvelgti į netolimą istoriją, kad jis ėmė ir išvydo Tarybų Lietuvą. O joje tiek perdėto mitologizavimo, kad nusprendė patikslinti kai kuriuos teiginius, geriau suprasti to meto realybę. Verčiau H.Šadžius pagaliau būtų supratęs dabarties ir ateities realybes, bet šis žodis jau tartas didžiajame, "objektyviausiame", populiariausiame" "Lietuvos ryto" dienraštyje.

Istorikas (o ir bent kiek praprusęs žmogus), perskaitęs šį straipsnį, pasijunta šokiruotas - ne minčių, o įžūlumo, pridengto mokslo skraiste. Sovietų sąjungos nusikaltimo - karo prieš Lietuvą - gynyba nėra istoriografinė koncepcija, o tik nusikaltimo apologetika, savo šaknimis ateinanti iš tos politinės realybės, kada jėga, teisė ir žodis buvo okupantų bei kolaborantų rankose. Nors su buvusių okupantų ar neokomunizmo apologetais mokslinė polemika neįmanoma, tačiau šadžinės "koncepcijos" negalime palikti be atsako.

Jau 1989m., žlungant sovietų viešpatavimui Lietuvoje, istorijos mokslų daktaras H.Šadžius, skirtingai nuo Jarmalavičiaus- Burokevičiaus, "pasenusią" klasių kovos teoriją bandė tuoj pat pakeisti kita niekuo nepagrįsta "pilietinio karo" koncepcija. Dar ne per seniausiai aršiai kritikavęs "vieningosios srovės teoriją" ir mėginimus "nukrypti nuo partinių pozicijų vertinant praeitį ir liaupsinant apolitiškumą bei objektyvizmą", jis persimetė "kritikuoti" besiformuojančią naują praeities interpretaciją, kuri "neretai pabrėžtinai ignoruoja socialinį- kultūrinį pertvarkymų (*okupacinio režimo - K.K.*) turinį, kartais labiau nei išeivijos literatūroje idealizuoja nepriklausomą Lietuvą". "Objektyvistas" H.Šadžius visus šiuos metus darbavosi sėkmingai - nostrifikavosi "klasių kovos" koncepcijų pagrindu pagrįstą doktoratą, spausdinosi prestižiniuose (patvirtintuose Lietuvos Mokslų akademijos mokslo tarybos) leidiniuose, taip pat su kitais parengė Pasaulio lietuvių bendruomenės "Kančių ir kovos istorijos" pirmąjį tomą, kuriame dokumentais pagrindė rusiškųjų okupantų humanizmą ir rūpinimąsi, vykdant Lietuvos gyventojų trėmimus...

Šiandien šadžinė koncepcija pasipildė dar vienu elementu: pasirodo, lietuvių trėmimus išprovokavo ir už juos atsakingi... patys Lietuvos rezistentai. Dar daugiau - partizanai buvo tokie negailestingi, kad sunaikino savomis rankomis ir tautos genofondą, kitaip sakant, jei ne pasipriešinimas - 1945-1948m. trėmimų nebūtų buvę, ir t.t. Šadžiaus "koncepcija" net ne neokomunistinė, o neostalininė - pats Josifas Stalinas aiškino, kad 1941m. trėmimai ir valymai Baltijos šalyse buvo atlikti kariniais sumetimais, o vykdyti nuo 1944m. - dėl šių gyventojų kolaboravimo su vokiečiais. Mano kelios kritinės pastabos nėra polemika su neostalinistu, o tik kelios elementorinių tiesų lygio istorijos pamokos rytiečių redaktoriams bei skaitytojams.

Trėmimai nėra joks atsakas į jokį pasipriešinimą. Jie turi savo priežastis ir motyvus, nors pretekstai gali būti skirtingi. Pasak SSRS prokuroro A.Vyšinskio: "Duokite mums liaudies priešą, o straipsnį surasime". Lietuvos - Sovietų sąjungos santykių atžvilgiu "liaudies priešas" buvo visi Lietuvos gyventojai, nes modernaus karo sąlygomis nėra galima dalinė agresoriaus pergalė arba ilgalaikis užgrobtosios valstybės išlaikymas protektorate. Amžiams išlaikyti Lietuvą prie Didžiosios Rusios buvo galima tik atlikus visuotinį šios teritorijos etninį valymą (Mažosios Lietuvos, dabar Kaliningrado srities pavyzdys).

1945m. pradžioje okupantai pabandė tęsti masinius lietuvių trėmimus, prisidengus karo meto sąlygomis ir informacijos blokada. Tačiau visuomenė, turėjusi 1941m. patirtį, pakankamai jautriai reagavo į pačius pirmuosius tokių veiksmų požymius. Sausio- vasario mėn. Kaune staiga dingus apie 20 studentų bei 18-20 darbininkų iš "Maisto" fabriko, pasklido gandai apie masinius trėmimus. Juos bandė vykdyti Kauno įgulos SMERŠ: mjr. Lifšicas pranešė telefonu SMERŠ'o vyr. valdybos viršininkui Abakumovui apie 500 suimtų ir išvežtų asmenų. Kovo mėn. Šiauliuose pradėjus suiminėti vyrus tiesiog darbovietėse, miestas vėl liko beveik be gyventojų, kurie išsislapstė.

Šie ir kiti faktai rodė, kad rusų okupantui Lietuvoje nepavyks atlikti tokios deportacijos kaip čečėnų- ingušų ar kalmukų. Analizuojant minėtų tautų deportacijos mechanizmą, atskleistą pplk. G.Burlitskio iš P.Vetrov divizijos, bei 1941m. birželio įvykių, matyti, kad trėmimams vykdyti buvo būtinos dvi sąlygos: netikėtumas bei pasipriešinimo nebuvimas. Lietuvoje šių dviejų sąlygų nebuvo: visuomenė buvo budri, o Vietrovo divizija vietoj taikių gyventojų trėmimų klimpo į karą su partizanais. Todėl reikėjo pirmiausia nuraminti visuomenę (užmigdyti aukos budrumą) ir nugalėti partizanus (išmušti iš visuomenės rankų ginklą).

1945m. vasaros trėmimų pavyzdys vėl liudija ne tai, kad jie buvo atsakas į pasipriešinimą, bet okupantų pajėgumą ir galimybes juos vykdyti. Rugpjūčio 15d. vien 128 šeimoms iš Onuškio, Semeliškių, Aukštadvario ir gretimų valsčių ištremti okupantai sutelkė 3 pasienio pulkus, šaulių pulko batalioną, pasieniečių manevrinę grupę, 40 vietos NKVD- NKGB skyrių operatyvininkų, 620 stribų, 60 automašinų. Vienai tremtinių šeimai išgabenti buvo skirtas 1 NKGB operatyvininkas arba NKVD karininkas, 2-4 stribai, ispolkomo pirmininkas ir grupė kareivių priklausomai nuo atstumo, operatyvinės padėties, šeimos svarbos, bet ne mažiau kaip 8-10 žmonių konvojui ir ne mažiau kaip 5 žmonės apsaugai kolaborantų, surašinėjančių ištremtosios šeimos turtą. Tremiamos šeimos sąrašai buvo įteikiami porą valandų prieš operacijos pradžią, ir baudėjų grupės tuojau pat išvykdavo į vietą, konspiracijos sumetimais neleidžiant niekam pasišalinti; dviem šeimoms skiriamas 1 sunkvežimis. Ištremtųjų išgabenimo stotimi pasirinkta Varėna, tarpiniai punktai - valsčiuose, maršrutai buvo saugomi trijų pasienio pulkų, o pati stotis 86 pasienio pulko apsupta žiedine gynyba; operacija prasidėjo 4 val. ryto ir baigėsi 16 val. vakaro, sulaipinus tremtinius į vagonus.

Tokiomis pajėgomis rusai 1944m. per kelias dienas ištrėmė šimtus tūkstančių čečėnų, o Lietuvoje iki 1945m. lapkričio 1d. - tik apie 4 tūkstančius gyventojų. Tokiais tempais 1940-1941m. suplanuotas 700-800 tūkstančių ištrėmimas galėjo užtrukti ir šimtą metų.

Iki pat 1948m. partizanai buvo rimtas strateginis veiksnys, nulėmęs okupantų elgesį Lietuvos teritorijoje. Ir tik 1948m., didžiajai daugumai kovotojų žuvus ir patekus į nelaisvę, daliai patikėjus okupantų apgaule ir pasidavus, dešimtis tūkstančių vyrų paėmus į okupacinę armiją, susidarė sąlygos nebepaisyti pasipriešinimo. 1948m. gegužės trėmimai parodė, kad partizanai karine ir fizine prasme nepajėgūs sukliudyti visuotinį trėmimą ir priešinasi tik lokaliniuose židiniuose. Nesunku apskaičiuoti - jeigu didysis 1948m. trėmimas būtų įvykęs 1945m., o ne po trejų metų, tai iki savo pragaišties Stalinas būtų sugebėjęs įvykdyti komunizmo statybos penkmetį Lietuvoje be lietuvių.

Partizanų pasipriešinimas buvo stabdys, sužlugdęs SSRS planus Lietuvoje: ar galėjo valdyti pasaulį tas režimas, kuris niekaip negalėjo įveikti nedidelės Lietuvos. H.Šadžiaus supratimu, partizanai netaupė tautos kraujo nes jie gausiai liejo savąjį žūdami, kad galėtų gyventi kiti. Tautos kraujo iš tikrųjų netaupė kolaborantai A.Sniečkus, J.Paleckis ir M.Gedvilas, 200 tūkstančių vyrų numatę pasiųsti sunaikinti kare su Vokietija, komjaunuolis F.Bieliauskas, bibliniais žodžiais "akis už akį" reikalavęs keršto "judošiams kubiliūnams", Ivanas Bartašiūnas, reikalavęs lojalumą sovietų režimui įrodyti "nusiplaunant nuodėmes" "buržuazinių nacionalistų" krauju, okupantas Tkačenka, prašęs L.Berijos sankcijų viešam lietuvių korimui miestelių aikštėse, NKVD- NKGB tardytojai, daužydami kuo pakliuvo kiekvieną iš eilės, stribas Kurakinas, deginęs Gaidžių šeimą... Jeigu prisikeltų Rainių, Alksnyno, Bieliūno ar Kaizerlingo miškelių, Klepočių, Migučionių ar Vozbutų nužudytieji, ką jie kaltintų?

Iš tikrųjų nerasime dokumentų, kuriais partizanų vadovybė būtų raginusi nutraukti partizanų kovą. Tai ragino padaryti - demobilizuotis, sudėti ginklus ir keliauti į Sibirą ar Arktikos ledynus - MGB provokatoriai, tokie kaip J.Markulis (belieka paskelbti jį vos ne tautos didvyriu, kaip darė F.Kauzonas "Respublikoje"). 1948m.tremimų paradoksas buvo tas, kad karinis nusikaltimas prieš civilius gyventojus partizanų šeimų bei artimųjų baudimo pretekstu buvo įvykdytas tuomet, kai partizanų taktika rėmėsi būtent tautos gyvybės saugojimo bei aktyvių veiksmų ribojimo tendencija.

Lietuvos padėties lyginimas su kitomis Baltijos valstybėmis H.Šadžiaus sampratoje daugiau negu neistoriškas. Latviams ir estams nebuvo iš ko priešintis - dauguma vyrų buvo sunaikinta atvirose fronto kautynėse. O lietuviai savo tautos jėgas taupė, kol tai buvo įmanoma. 1944-1945m. politinis naujųjų okupantų teroras bei kariniai nusikaltimai nepaliko kito kelio - tik priešintis. Galbūt sovietų imperijos valdžia iš tikrųjų Lietuvoje vykdė genetinius eksperimentus: kadangi kaimynai nesipriešino, dėl to išliko jų genofondas - latviai ir estai tiesiog surusėjo, bet išsaugojo savo žmogiškąją gyvybę... Nors iš tikrųjų Lietuvos partizanai per daug saugojo savo tautos genofondą, nes vis dėlto išliko šadžių...

Kęstutis KASPARAS

Dėl Lietuvos okupacijos, aneksijos ir genocido deklaracijos reikalingumo

(atkelta iš 4 psl.)

tarptautinės teisės pažeidimo ir galimo jo recidyvo;

- **tvirtiname**, kad bolševikinis imperializmas, skirtingai nuo fašistinio, tarptautiniu lygmeniu, netgi Lietuvos atžvilgiu, nebuvo įvertintas ir pasmerktas;

- **teigiame**, kad nuo bolševikinės ir fašistinės okupacijos ir genocido nukentėję Lietuvos gyventojai tų vykdžiusiųjų nusikaltimus šalių teisių perėmėjų turi būti atlyginti, o pasaulio bendrija turi jausti pareigą paremti mus visapusiškai realiai likviduojant Lietuvos okupacijos, aneksijos, kolonializmo ir genocido padarinius ir prisidėti prie sąlygų ir priežasčių tokio neteisėtumo pasikartojimo išvengimo garantijų;

- **nustatome**, kad Lietuvos įstatymų leidyba, visų lygių valdymo struktūros turi skubiai veikti, atsakingai ir subtiliai įprasmindamos, įvertindamos ir likviduodamos Lietuvos okupacijos ir genocido moralines, politines ir teisines pasekmes praeities, dabarties ir ateities kartų vardan.

LPKTS skyrių ataskaitiniai susirinkimai

Panevėžys

Ataskaitinį pranešimą padarė J.Čeponis. Panevėžio skyriaus sąraše yra 3360 nariai. Tarybos posėdžiai vyksta kartą per mėnesį. Iš Klivlendo, ponios Baublienės rūpesčiu, gauta 8 siuntos knygų, 4 siuntos drabužių. Iš LPKT sąjungos socialinei paramai gauta 3500 Lt. 2250 Lt paskirstyti invalidams, vienišiems ligoniams. Parama paskirta 21 žmogui.

Apie savo nuveiktus darbus kalbėjo istorinės atminties grupės pirmininkas A.Šimėnas.

LPKT sąjungos pirmininkas Povilas Jakučionis supažindino su Sąjungos veikla, veiklos strategija. Labai svarbu, kad Seimas pradėtų svarstyti desovietizacijos įstatymą. Tai ne per vėlu, o būtina daryti nedelsiant. Petras Žilėnas kalbėjo apie santarvę, Petras Marmokas - apie Čečėniją.

Į klausimus atsakė LPKTS pirmininkasPovilas Jakučionis. Į klausimą, kokių priemonių imtasi prieš Stunguro išvogtą fondą, atsakyta, kad fondas likviduotas, tardoma, tikrinama.

Vyko naujos LPKTS Panevėžio skyriaus tarybos rinkimai. J.Čeponis pasiūlė 30 narių. Išrinkta trijų žmonių revizijos komisija ir trijų asmenų etikos komisija.

Antanas ŠIMĖNAS

Prienai

LPKTS Prienų skyriaus ataskaitinėje konferencijoje dalyvavo 100 delegatų.

Svečių teisėmis lankėsi Seimo narys Sigitas Urbonas, kunigas Jonas Palukaitis, Krikščionių demokratų partijos skyriaus pirmininkas Pranas Morkūnas, buvusi Mordovijos politinė kalinė Zosė Zabielienė, rajono laikraščių žurnalistai R.Šimukauskaitė, A.Matulaitis.

Tylos minute pagerbti mirusieji.

Vytautas Ragauskas pristatė Birštono miesto ansamblį, vadovaujamą Stepono Dapševičiaus. Įžanginė daina "Motinos rankos", sukurta minėto vadovo. O.Kurpienės pasakytas eilėraštis politinių kalinių ir tremtinių motinoms, negrįžusioms iš tremties.

LPKTS Prienų rajono tarybos darbo ataskaitą perskaitė tarybos pirmininkė D.Raslavičienė. Per šiuos metus įvyko 24 posėdžiai; šelpti socialiai remtini politiniai kaliniai ir tremtiniai; Senavaičių sodyboje pastatytas ir pašventintas paminklinis akmuo partizanams atminti; didelis renginys vyko partizanų vadui Juozui Lukšai- Daumantui Skausmo kalnelyje; Lukšų sodyboje pašventintas kryžius šeimos atminimui; Veiverių seniūnijoje, Juodbūdžio kaime, pastatytas kryžius šauliams, Kazimiero Pyplio atminimui ir kt.; Prienų mokykloje surengta daug vakaronių. Skyriaus nariai su mok. Danute Skaudickiene aplankė daug mokyklų. Tarybos darbas įvertintas gerai.

Revizijos komisijos ataskaitą paskaitė komisijos pirmininkas Alfonsas Makauskas. Kalbėjo Seimo narys S.Urbonas. D.Buzūnienė, Krikščionių demokratų partijos Prienų sk. pirmininkas P.Morkūnas, kun. J.Palukaitis, mokytojai.

Tarybos pirmininke perrinkta D.Raslavičienė, pavaduotoja D.Buzūnienė.

B.JURKĖNIENĖ

ATSILIEPKITE!

Albinas PILKAUSKAS (g.1922m. Svėdasų valsč., Gykių k.) ir jo brolis Jonas (g.1926m.) 1944m. rudenį stojo į prie Sedos organizuojamą Lietuvos savisaugos kariuomenės dalinį.

Nuo to laiko jo likimas nežinomas.

Prašom atsiliepti ten tuo laiku dalyvavusius ar turinčius apie Pilkauskus žinių ir pranešti jų ieškančiai seseriai *Mildai PILKAUSKAITEI- BERKEVIČIENEI, Donelaičio 36, Garliava, Kauno raj.; tel.551975.*

Vaitelio- Briedžio būryje partizanavau su **Jonu Krikštaponiu**. Noriu sužinoti jo adresą.

Mano tikroji pavardė - Feliksas Survyla, slapyvardis Liepsna. Pavardę pakeičiau, kad nenukentėtų motina.

Prašau man pranešti šiuo adresu: *Antanas JASIŪNAS, Skodinių k., Kupiškio raj.*

Prašau atsiliepti ką nors žinančius apie mano brolį **Stanislovą ROKĄ**, g.1927m. Želvos valsč. Ukmergės apskr., buvusį partizaną (slapyv. Beržas), nuo 1945m. kovojusį Ukmergės raj., "Didžiosios kovos" apygardoje.

Iki 1951-ųjų, kol mus ištrėmė, žinojome, kad dar yra gyvas. Vėliau negavome jokių žinių.

Prašome pranešti šiuo adresu: *Elena DARULIENĖ, Žemynos 21-79, Vilnius; tel. 8-22 - 475321 arba "Tremtinio" redakcijai.*

1941m. birželio 14 dieną iš Kauno išvežtos **Marijos ČEPULIENĖS- Markollia** paskutinis adresas: Jakutskas 2-asis žiedas, radijo centras GVF Nr.1 bt.1. Gal buvo ištekėjusi už latvio, nes žadėjo vykti į Latviją. Jei kas žinote apie tolimesnį jos likimą, praneškite adresu: *Aldonai ČEPULIENEI, Vytauto 151-18, 5400 Šiauliai.*

Kviečiame

Birželio 13d. Jurbarke vyks Politinių kalinių ir tremtinių **Dainų šventė "Leiskit į Tėvynę"**, skirta masinio trėmimo 50-mečio paminėjimui.

Kviečiame dalyvauti tremtinių chorus.

Šventės programa:

11 val. - generalinė repeticija Dainų slėnyje.

15 val. - šv.Mišios Švč.Trejybės bažnyčioje.

Po mišių iškilminga eisena į Dainų slėnį (turėti kolektyvų atributiką, vėliavą).

17 val. - šventės pradžia.

Po šventės vakaronė Mituvos slėnyje.

* * *

"Lapteviečiai" maloniai kviečia Jus **birželio 14d. 12 val.** atvykti į Lietuvos liaudies buities muziejų Rumšiškėse prie tremtinių žeminukės - jurtos, kur numatome:

paminėti Gedulo ir vilties dieną, Didžiosios tremties 50-ąsias metines;

pasiklausyti skaitymų pagal D.Grinkevičiūtės "Lietuviai prie Laptevų jūros" ir A.Mackaus "Birželiui".

Atlikėjai - literatūros skaitymo grupė, iniciatorė - aktorė Rūta Staliliūnaitė.

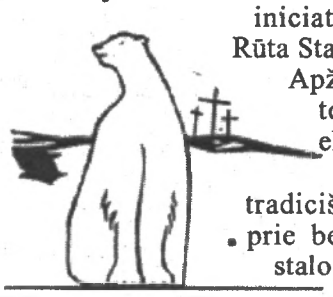

Apžiūrėti "Tautos tremties" ekspoziciją.

Pasikalbėti, tradiciškai susėsti prie bendro vaišių stalo.

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Juozas Kunskas
1942-1998

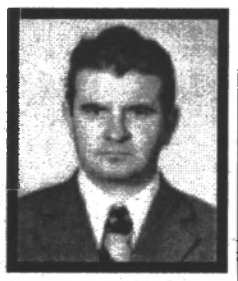

Po sunkios ligos Panevėžio ligoninėje mirė Juozas Kunskas.

Juozą Kunską vos 7 metų ištrėmė iš Panevėžio į Irkutsko sr., Zimą. Kartu ištremti broliai - 9m. Petras, 12m. Antanas, motina Jadvyga. 1949m. grįžo, apsigyveno Panevėžyje. Jadvyga Kunskienė mirė 1982m. Juozas sukūrė šeimą, išaugino dukrą.

Palaidotas Šilaičių kapinėse.

Bronius Rumbauskas
1910-1998

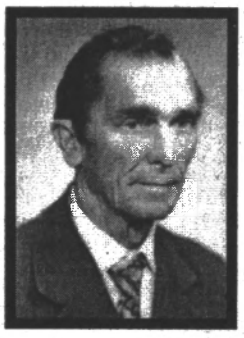

Velionis 1932-1940m. buvo Šiaulių, Raseinių, Jurbarko apskričių Žemės reformos matininkas.

1948m. gegužės 22d. su šeima ištremtas į Irkutsko sr. Tunguj miškų pramonės ūkį.

1960m. su šeima grįžo į Lietuvą, apsigyveno Šiauliuose.

Tautos šviesuolis po žemiškų rūpesčių atgulė Ginkūnų kapinių tremtinių amžinojo poilsio vietoje.

Reiškiame nuoširdžią užuojautą velionio šeimai ir artimiesiems.

LPKTS Šiaulių skyriaus taryba

Jeronimas Čibirka
1923-1998

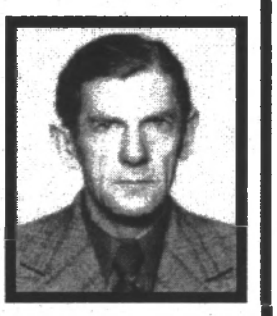

Gimė Kazlų Rūdoje. Mokėsi Marijampolės Rygiškių Jono gimnazijoje.

Nuo 1945m. - "Tauro" apyg. "Stirnos" ("Žalgirio"), po to - "Geležinio vilko" rinktinės partizanas, slapyv. Ąžuolėlis. Kartu su tėvu (slapyv. Vikis) rengė ir platino partizanų spaudą.

Suimtas 1945m. spalio mėn. Kalėjo Norilske, dalyvavo kalinių sukilime.

Prasidėjus Atgimimui, rašė į "Tremtinį", aktyviai dalyvavo įvairiuose renginiuose. Kaip buvęs partizanas apdovanotas LPKTS žymeniu.

Palaidotas Kazlų Rūdos senosiose kapinėse.

Mielas Jeronimai, ilsėkis ramybėje po ošiančiais lietuviškais beržais, tešviečia Tau nemari Atgimimo šviesa.

LPKTS Kazlų Rūdos skyrius

Ona Svirskaitė-Piščikienė
1923-1998

1947m., kai tėvus trėmė į Tiumenės sritį, Onutė mokėsi Vilniaus universitete ir tremties išvengė. Kurį laiką slapstėsi. Bet 1949m. ir ją su broliu ištrėmė į Irkutsko sr. Tojaudojaus raj. Ten dirbo miško kirtimo darbus, vėliau statybose. 1953m. ištekėjo už tremtinio.

Į Lietuvą sugrįžo 1959m. Apsigyveno Lentvaryje, iki pensijos (1990m.) dirbo kilimų fabrike.

Palaidota Lentvario kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame vyrą, dukrą ir sūnų.

LPKTS Lentvario skyrius

Elena Baniulytė-Trepulienė
1928-1998

Gimė Pasvalyje tarnautojų šeimoje. 1941m. birželio 14d. su šeima buvo ištremta į Tomsko sr. Parbigo rajoną.

1947m. grįžo į Lietuvą, gyveno Pasvalyje, sukūrė šeimą. Nuo 1962m. gyveno Kaune, užaugino dukrą.

Palaidota Karmėlavos kapinėse.

Užjaučiame šeimą ir gimines.

LPKTS Kauno skyrius

Maloniai kviečiame dalyvauti buvusio Nepriklausomos Lietuvos saugumo departamento direktoriaus Augustino Povilaičio paminklo atidengimo iškilmėse.

Birželio 14d. 10val. šv.Mišios Jurbarko raj., Smalininkuose. Po pamaldų vyksime prie paminklo į gimtąjį Pašvenčio kaimą.

LPKTS Jurbarko skyriaus valdyba

TREMTINYS SL289

Vyr. redaktorius Romualdas Jurelionis

lit. red.: Danutė Bastulienė
korekt.: Audronė Kaminskienė
techn.red.: Vesta Milerienė

Kaina 70 ct

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, 3000 Kaunas, tel. 209530

Maketavo **Kazimieras Žemaitis**. Spausdino AB "Aušros" spaustuvė, Vytauto pr.25, Kaunas. Ofsetinė spauda, 2 sp. lankai. Tiražas 5000. Užs. Nr.3810

"Tremtinio" laikraštyje dažniausiai spausdinamos archyvinės nuotraukos, todėl spaustuvei dėl jų kokybės pretenzijų neturime. Rankraščiai negrąžinami. Autoriaus nuomonė nebūtinai sutampa su redakcijos nuomone.